Test Booklet No.
ટેસ્ટ પુસ્તિકા નં.

Subject : GEOGRAPHY
Code : 313 EGJ
Medium : English and Gujarati

Test Booklet Code
ટેસ્ટ પુસ્તિકા કોડ

B

(Do not open this Test Booklet until you are asked to do so)

(જ્યાં સુધી તમને આવું કરવા માટે કહેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આ પરીક્ષણ પુસ્તિકા ખોલશો નહીં)

*Time Allowed : **45** minutes*	*Maximum Marks : **200***	*Total Questions : **50***	*Number of questions to be answered : **40***
*સમય : **45** મિનિટ*	*મહત્તમ ગુણ : **200***	*કુલ પ્રશ્નો : **50***	*જવાબ આપવાના પ્રશ્નોની સંખ્યા : **40***

Kindly read the Instructions given on this Page and Back Page carefully before attempting this Question Paper.

આ પ્રશ્નપત્રનો પ્રયાસ કરતા પહેલા કૃપા કરીને આ પૃષ્ઠ અને છેલ્લા પૃષ્ઠ પર આપવામાં આવેલી સૂચનાઓ કાળજીપૂર્વક વાંચો.

Important Instructions for the Candidates :

1. This Test Booklet contains **50** questions printed in English and Gujarati. Out of these, the candidate is required to answer any **40** questions. If a candidate answers more than 40 questions, the first 40 answered questions will be considered for evaluation.
2. When you are given the OMR Answer Sheet, fill in your particulars on it carefully with **blue/black** ball point pen only.
3. Use only Blue/Black Ball Point Pen for marking responses.
4. The CODE for this Test Booklet is **B**. Make sure that the CODE printed on the OMR Answer Sheet is the same as that on this Test Booklet. Also ensure that your Test Booklet No. and OMR Answer Sheet No. are exactly the same. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of both the Test Booklet and the OMR Answer Sheet. No claim in this regard will be entertained after five minutes from the start of the examination.
5. Before attempting the question paper kindly check that this Test Booklet has total **28** pages and OMR Answer Sheet consists of one sheet. At the start of the examination within first five minutes, candidates are advised to ensure that all pages of Test Booklet and OMR Answer Sheet are properly printed and they are not damaged in any manner.
6. Each question has four answer options. Out of these four options choose the **MOST APPROPRIATE OPTION** and darken/blacken the corresponding circle on the OMR Answer Sheet with a Blue/Black Ball Point Pen.
7. Five (5) marks will be given for each correct answer. One (1) mark will be deducted for each incorrect answer. If more than one circle is found darkened/blackened for a question, then it will be considered as an incorrect answer. Unanswered questions will be given no mark.

P.T.O.

ઉમેદવારો માટે મહત્વપૂર્ણ સૂચનાઓ :

1. આ ટેસ્ટ બુકલેટમાં અંગ્રેજી અને ગુજરાતીમાં છપાયેલા 50 પ્રશ્નો છે. અંગ્રેજીમાંથી અને તેમાંથી ઉમેદવારે કોઈપણ 40 પ્રશ્નોના જવાબ આપવા જરૂરી છે. એક ઉમેદવાર 40 થી વધુ પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે, જો પ્રથમ 40 જવાબો પ્રશ્નો મૂલ્યાંકન માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.
2. જ્યારે તમને OMR આન્સર શીટ આપવામાં આવે, ત્યારે ફક્ત બ્લુ/બ્લેક બોલ પોઈન્ટ પેન વડે જ તેની પર તમારી વિગતો કાળજીપૂર્વક ભરો.
3. પ્રતિસાદોને ચિહ્નિત કરવા માટે માત્ર બ્લુ/બ્લેક બોલ પોઈન્ટ પેનનો ઉપયોગ કરો.
4. આ ટેસ્ટ પુસ્તિકા માટે કોડ **B** છે. ખાતરી કરો કે OMR આન્સર શીટ પર મુદ્રિત કોડ આ ટેસ્ટ પુસ્તિકા પર જેવો જ છે. એ પણ સુનિશ્ચિત કરો કે તમારી ટેસ્ટ પુસ્તિકા નંબર અને OMR આન્સર શીટ નંબર બરાબર સમાન છે. વિસંગતતાના કિસ્સામાં, ઉમેદવારે પરીક્ષણ પુસ્તિકા અને OMR જવાબ પત્રક બંને બદલવા માટે તાત્કાલિક તપાસકર્તાને આ બાબતની જાણ કરવી જોઈએ પરીક્ષા શરૂ થાય પાંચ મિનિટ પછી આ સંદર્ભે કોઈ દાવો નથી.
5. પ્રશ્નપત્રનો પ્રયાસ કરતા પહેલા કૃપા કરીને તપાસ કરો કે આ પરીક્ષા પુસ્તિકામાં કુલ **28** પૃષ્ઠો છે અને OMR ઉત્તરપત્ર એક શીટ ધરાવે છે. પરીક્ષાની શરૂઆતમાં પ્રથમ પાંચ મિનિટમાં, ઉમેદવારોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ ટેસ્ટ પુસ્તિકા અને OMR આન્સર શીટના તમામ પૃષ્ઠો યોગ્ય રીતે છે તેની ખાતરી કરે.મુદ્રિત છે અને તેમને કોઈપણ રીતે નુકસાન થતું નથી.
6. દરેક પ્રશ્નમાં ચાર જવાબ વિકલ્પો છે. આ ચાર વિકલ્પોમાંથી **સૌથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ** કરો અને OMR આન્સર શીટ પર બ્લુ/બ્લેક બોલ પોઈન્ટ પેન વડે અનુરૂપ વર્તુળને ડાર્ક/બ્લેક કરો.
7. દરેક સાચા જવાબ માટે પાંચ (5) ગુણ આપવામાં આવશે. દરેક ખોટા જવાબ માટે એક (1) માર્ક કાપવામાં આવશે. જો કોઈ પ્રશ્ન માટે એક કરતા વધુ વર્તુળો ઘાટા/કાળા કરેલા જોવા મળે, તો તેને ખોટો જવાબ ગણવામાં આવશે. અનુત્તરિત પ્રશ્નોને માર્ક આપવામાં આવશે નહીં.

ફ.પૃ.પ.

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____
ઉમેદવારનું નામ (કેપિટલ લેટરમાં) :

Application Number (in figures) : _____
અરજી નંબર (આંકડામાં) :

Roll Number (in figures) : _____
રોલ નંબર (અંકોમાં) :

Centre of Examination (in Capital Letters) : _____
પરીક્ષા કેન્દ્ર (કેપિટલ લેટર્સમાં) :

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____
ઉમેદવારની સહી : નિરીક્ષકની સહી :

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent : _____
કેન્દ્ર અધિક્ષકની પ્રતિકૃતિ સહી સ્ટેમ્પ :

1. Who, of the following, defined Human Geography as "Conception resulting from a more synthetic knowledge of the physical laws governing our earth and of the relations between the living beings which inhabit it" ?

(1) Ratzel (2) Blache

(3) Taylor (4) Semple

2. ''Geography is the study of human beings and environment where nature is supreme that dictates the lifestyle of human beings.'' Identify the geographical approach referred to in this statement from the following.

(1) Possibilism (2) Environmental Determinism

(3) Behaviouralism (4) Humanism

3. Which of the following geographers described the 'state/country' as a 'living organism' ?

(1) French (2) German

(3) Australian (4) Indian

4. Which of the following country's population ***does not*** have triangular shaped age-sex pyramid ?

(1) Australia (2) Bangladesh

(3) Nigeria (4) Mexico

5. Which of the following approaches was initially proposed by the International Labour Organization ?

(1) Basic needs approach (2) Income approach

(3) Capability approach (4) Welfare approach

6. Which of the following is ***not*** one of the pillars of Human Development ?

(1) Equity (2) Affordability

(3) Sustainability (4) Empowerment

7. In which country is milk transported from farms to factories through pipelines ?

(1) India (2) New Zealand

(3) Canada (4) Mexico

8. What is the pattern of settlement that develops around a lake ?

(1) Rectangular pattern (2) Linear pattern

(3) T-shaped pattern (4) Circular pattern

SPACE FOR ROUGH WORK

1. નીચેનામાંથી કોણે માનવ ભૂગોળને "આપણી પૃથ્વીને સંચાલિત કરતા ભૌતિક નિયમો અને તેમાં વસતા સજીવો વચ્ચેના સંબંધોના વધુ કૃત્રિમ જ્ઞાનના પરિણામે કલ્પના" તરીકે વ્યાખ્યાયિત કર્યું છે?
   (1) રેટઝેલ (2) બ્લેશ
   (3) ટેલર (4) સેમ્પલ્સ

2. "ભૂગોળ એ મનુષ્ય અને પર્યાવરણનો અભ્યાસ છે જ્યાં પ્રકૃતિ સર્વોચ્ચ છે જે મનુષ્યની જીવનશૈલીને નિર્ધારિત કરે છે". આ નિવેદનમાં ઉલ્લેખિત ભૌગોલિક અભિગમને નીચેનામાંથી ઓળખો.
   (1) સંભવવાદ (2) પર્યાવરણીય નિર્ધારણવાદ
   (3) વર્તણૂકવાદ (3) માનવતાવાદ

3. નીચેનામાંથી કયા ભૂગોળશાસ્ત્રીઓએ 'રાજ્ય/દેશ' ને 'જીવંત ઘટના ' તરીકે વર્ણવ્યું?
   (1) ફ્રેન્ચ (2) જર્મન
   (3) ઓસ્ટ્રેલિયન (3) ભારતીય

4. નીચેનામાંથી કયા દેશની વસ્તી ત્રિકોણીય આકારના વય-લિંગ પિરામિડ ધરાવતી નથી?
   (1) ઓસ્ટ્રેલિયા (2) બાંગ્લાદેશ
   (3) નાઇજીરીયા (4) મેક્સિકો

5. આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન દ્વારા શરૂઆતમાં નીચેનામાંથી કયા અભિગમની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી?
   (1) મૂળભૂત જરૂરિયાતોનો અભિગમ (2) આવકનો અભિગમ
   (3) ક્ષમતા અભિગમ (4) કલ્યાણ અભિગમ

6. નીચેનામાંથી કયું માનવ વિકાસના સ્તંભોમાંનું એક ***નથી*** ?
   (1) સમન્યાય (1) સામર્થ્યતા
   (3) ટકાઉપણું (4) સશક્તિકરણ

7. કયા દેશમાં દૂધને પાઇપલાઇન દ્વારા ખેતરોમાંથી કારખાનાઓમાં પરિવહન કરવામાં આવે છે?
   (1) ભારત (1) ન્યુઝીલેન્ડ
   (3) કેનેડા (4) મેક્સિકો

8. કયા પ્રકારની વસાહત તરાહ તળાવની આસપાસ વિકસે છે?
   (1) લંબચોરસ તરાહ (2) રેખીય તરાહ
   (3) ટી-આકારનો તરાહ (4) ગોળાકાર તરાહ

SPACE FOR ROUGH WORK

9. Which of the following is ***not*** a push factor for the migration of the rural population in India ?

(1) High population pressure on the land

(2) Availability of regular work

(3) Lack of basic infrastructural facilities like health care, education, etc

(4) Local conflicts

10. When and by whom was the first Human Development Report published ?

(1) WHO in 1992 (2) UNDP in 1992

(3) WHO in 1991 (4) UNDP in 1990

11. Among the following, which was the least populated state in 2011 ?

(1) Haryana (2) Tripura

(3) Jharkhand (4) Sikkim

12. Which of the following States registered the highest population growth rate during 2001 – 2011 ?

(1) Karnataka (2) Tamil Nadu

(3) Rajasthan (4) Maharashtra

13. Dhani is an example of _____ type of rural settlements.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Hamleted (2) Dispersed

(3) Semi-clustered (4) Clustered

14. Which of the following towns developed as a satellite town ?

(1) Rohtak (2) Sindri (3) Dispur (4) Mhow

15. _____ is an example of ancient towns in India.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Madurai (2) Hyderabad (3) Kolkata (4) Delhi

16. 'Boro', 'Aman' and 'Aus' are _____ .

Fill in the blank with the correct option.

(1) tribes which are found in the north-eastern part of India

(2) types of folk dance

(3) names of rice crops

(4) types of cotton crop

SPACE FOR ROUGH WORK

9. નીચેનામાંથી કયું ભારતમાં ગ્રામીણ વસ્તીના સ્થળાંતર માટેનું પ્રેરક પરિબળ નથી?
(1) જમીન પર વસ્તીનું વધુદબાણ
(2) નિયમિત કામની ઉપલબ્ધતા
(3) આરોગ્ય સંભાળ, શિક્ષણ વગેરે જેવી મૂળભૂત માળખાગત સુવિધાઓનો અભાવ
(4) સ્થાનિક સંઘર્ષો

10. પ્રથમ માનવ વિકાસ અહેવાલ ક્યારે અને કોના દ્વારા પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો હતો?
(1) 1992માં WHO દ્વારા
(2) 1992માં UNDP દ્વારા
(3) 1991માં WHO દ્વારા
(4) 1990માં UNDP દ્વારા

11. 2011માં નીચેનામાંથી કયું રાજ્ય સૌથી ઓછી વસ્તી ધરાવતું હતું?
(1) હરિયાણા
(2) ત્રિપુરા
(3) ઝારખંડ
(4) સિક્કિમ

12. નીચેનામાંથી કયા રાજ્યએ 2001-2011 દરમિયાન સૌથી વધુ વસ્તી વૃદ્ધિ દર નોંધાવ્યો?
(1) કર્ણાટક
(2) તમિલનાડુ
(3) રાજસ્થાન
(4) મહારાષ્ટ્ર

13. ધાની એ _____ પ્રકારની ગ્રામીણ વસાહતનું ઉદાહરણ છે.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.
(1) નાની વસાહત
(2) છૂટી છવાઈવસાહત
(3) અર્ધ-સમૂહબધ્ધ
(4) સમૂહ

14. નીચેનામાંથી કયા શહેરને સેટેલાઈટ ટાઉન તરીકે વિકસાવવામાં આવ્યું?
(1) રોહતક
(2) સિંદરી
(3) દિસપુર
(4) મ્હોવ

15. _____ ભારતનાં પ્રાચીન નગરોનું ઉદાહરણ છે.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.
(1) મદુરાઈ
(2) હૈદરાબાદ
(3) કોલકત્તા
(4) દિલ્હી

16. 'બોરો', 'અમન' અને 'ઔસ' એ _____ છે.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.
(1) જે આદિવાસીઓ ભારતના ઉત્તર પૂર્વ ભાગમાં જોવા મળે છે
(2) લોક નૃત્યના પ્રકારો
(3) ચોખાના પાકના નામ
(4) કપાસના પાકના પ્રકારો

SPACE FOR ROUGH WORK

17. Pykara Hydroelectric Plant was built in _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1929 (2) 1931

(3) 1932 (4) 1942

18. The total utilisable water resources in India is about _____ cubic km.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 4,000 (2) 1,969

(3) 1,869 (4) 1,122

19. The first radio programme was broadcast in India in _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1910 (2) 1913

(3) 1923 (4) 1932

20. Which of the following is a land-locked harbour ?

(1) Paradwip port

(2) Tuticorin port

(3) Haldia port

(4) Visakhapatnam port

21. Which of the following ports is confronted with the problem of silt accumulation ?

(1) Mumbai port (2) New Mangalore port

(3) Kolkata port (4) Paradwip port

22. Where is the headquarter of the 'Organisation of the Petroleum Exporting Countries' (OPEC) ?

(1) Montevideo (2) Vienna

(3) Minsk (4) Aden

23. The General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) was transformed into the World Trade Organization in _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1995 (2) 1991

(3) 2005 (4) 1976

SPACE FOR ROUGH WORK

17. પાયકારા જળવિદ્યુત પ્લાન્ટ _____ માં બાંધવામાં આવ્યો હતો.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) 1929 (2) 1931
(3) 1932 (4) 1942

18. ભારતમાં કુલ ઉપયોગી જળ સંસાધન લગભગ _____ ઘન કિમી છે.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) 4,000 (2) 1,969
(3) 1,869 (4) 1,122

19. પ્રથમ રેડિયો કાર્યક્રમ ભારતમાં _____ માં પ્રસારિત કરવામાં આવ્યો હતો.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) 1910 (2) 1913
(3) 1923 (4) 1932

20. નીચેનામાંથી કયું જમીનથી ઘેરાયેલું બંદર છે?

(1) પારાદીપ બંદર
(2) તૂતીકોરિન બંદર
(3) હલ્દિયા બંદર
(4) વિશાખાપટ્ટનમ બંદર

21. નીચેનામાંથી કયુ બંદર કાંપના સંચયની સમસ્યાનો સામનો કરે છે?

(1) મુંબઈ બંદર (2) નવું મેંગ્લોર બંદર
(3) કોલકાતા બંદર (4) પારાદીપ બંદર

22. "પેટ્રોલિયમ નિકાસ કરનારા દેશોના સંગઠન" (OPEC) નું મુખ્ય મથક ક્યાં છે?

(1) મોન્ટેવિડિઓ (2) વિયેના
(3) મિન્સ્ક (4) એડન

23. ટેરિફ અને વેપાર પરનો સામાન્ય કરાર (GATT) ને _____ માં વિશ્વ વેપાર સંગઠનમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવ્યો હતો.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) 1995 (2) 1991
(3) 2005 (4) 1976

SPACE FOR ROUGH WORK

24. Canberra was planned by _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Patrick Geddes
(2) Walter Burley Griffin
(3) Jean Gottmann
(4) George Zipf

25. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Approaches in Human Geography)		**List-II (Broad features)**
(A)	Areal Differentiation	(I)	Identifying the uniqueness of any region and understanding how and why it is different
(B)	Spatial Organisation	(II)	Application of quantitative techniques in Geography
(C)	Behavioural School	(III)	Discontent with quantitative revolution and its dehumanized manner of doing Geography
(D)	Post-modernism	(IV)	Focus on local context

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)

(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

26. Identify from the following, the correct statements with reference to the characteristics of intensive subsistence agriculture dominated by wet paddy cultivation.

(A) Land holdings are very small due to the high density of population.

(B) Farmers work with the help of family labour leading to intensive use of land.

(C) Farm yard manure is used to maintain the fertility of the soil.

(D) The yield per unit area is low, but productivity per labour is high.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only

(2) (A), (C) and (D) only

(3) (A), (B) and (C) only

(4) (B), (C) and (D) only

24. કેનબેરાનું શહેરી આયોજન _____ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) પેટ્રિક ગેડેસ
(2) વોલ્ટર બર્લી ગ્રિફીન
(3) જીન ગોટમેન
(4) જાર્જ ઝિપ્ફ

25. **સૂચિ-I** સાથે **સૂચિ-II** મેચ કરો

	સૂચિ-I (માનવ ભૂગોળમાં અભિગમો)		**સૂચિ-II (વ્યાપક લક્ષણો)**
(A)	પ્રાદેશિક તફાવત	(I)	કોઈ પણ પ્રદેશની વિશિષ્ટતાને ઓળખવી અને તે કેવી રીતે અને શા માટે અલગ છે તે સમજવું.
(B)	ક્ષેત્રિય સંગઠન	(II)	ભૂગોળમાં માત્રાત્મક તકનીકોનો ઉપયોગ
(C)	વર્તણૂકીય શાળા	(III)	માત્રાત્મક ક્રાંતિ અને તેની ભૂગોળ કરવાની અમાનવીય રીતથી અસંતોષ
(D)	ઉત્તર-આધુનિકતાવાદ	(IV)	સ્થાનિક સંદર્ભ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)

(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

26. ભીના ડાંગરની ખેતી દ્વારા પ્રભુત્વ ધરાવતી સઘન નિર્વાહ ખેતીની લાક્ષણિકતાઓના સંદર્ભમાં નીચેનામાંથી સાચા નિવેદનોને ઓળખો.

(A) વસ્તીની વધુ ગીચતાને કારણે જમીનની માલિકી ખૂબ ઓછી છે.

(B) ખેડૂતો પારિવારિક મજૂરની મદદથી કામ કરે છે, જેનાથી જમીનનો સઘન ઉપયોગ થાય છે.

(C) ખેતરના યાર્ડના ખાતરનો ઉપયોગ જમીનની ફળદ્રુપતા જાળવવા માટે થાય છે.

(D) એકમ વિસ્તાર દીઠ ઉપજ ઓછી હોય છે પરંતુ મજૂર દીઠ ઉત્પાદકતા વધારે હોય છે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B) અને (D) માત્ર

(2) (A), (C) અને (D) માત્ર

(3) (A), (B) અને (C) માત્ર

(4) (B), (C) અને (D) માત્ર

27. Arrange the following agricultural regions from equator to pole :

(A) Commercial grain farming in the Prairies

(B) Reindeer rearing by the Eskimos

(C) Tea plantations of north-east India

(D) Primitive subsistence farming in Indonesia

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (C), (D), (A), (B)
(2) (D), (C), (A), (B)
(3) (D), (C), (B), (A)
(4) (C), (D), (B), (A)

28. Arrange the following as per the stages of demographic transition model :

(A) Population growth is slow due to high birth and high death rate.

(B) Fertility remains high, but mortality declines at a faster pace.

(C) Fertility declines at a faster pace, but mortality declines gradually.

(D) Population growth is slow due to low birth and low death rate.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (D), (B), (C), (A)
(4) (D), (C), (B), (A)

29. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Station)		**List-II (Trans-Continental Railway)**
(A)	Chita	(I)	Australian Trans-Continental Railway
(B)	Winnipeg	(II)	Union Pacific Railway
(C)	Broken Hill	(III)	Trans-Siberian Railway
(D)	Chicago	(IV)	Trans-Canadian Railway

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(3) (A) – (II), (B) – (I), (C) – (IV), (D) – (III)

(4) (A) – (III), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (I)

SPACE FOR ROUGH WORK

27. વિષુવવૃત્તથી ધ્રુવ સુધી નીચેના કૃષિ પ્રદેશોને ગોઠવો.

(A) ઘાસનાં મેદાનોમાં વાણિજ્યિક અનાજની ખેતી

(B) એસ્કિમો દ્વારા શીત પ્રદેશનું ઉછેર

(C) ઉત્તર-પૂર્વ ભારતના ચાના વાવેતર

(D) ઇન્ડોનેશિયામાં આદિમ નિર્વાહ ખેતી

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (C), (D), (A), (B) (2) (D), (C), (A), (B)

(3) (D), (C), (B), (A) (4) (C), (D), (B), (A)

28. વસ્તી વિષયક સંક્રમણ મોડેલના તબક્કાઓ અનુસાર ગોઠવણ કરો.

(A) જન્મદર ઊંચો અને મૃત્યુદર ઊંચો હોવાને કારણે વસ્તી વૃદ્ધિ ધીમી છે.

(B) પ્રજનનક્ષમતા ઊંચી રહે છે પરંતુ મૃત્યુદર ઝડપી ગતિએ ઘટતો જાય છે.

(C) પ્રજનનક્ષમતા ઝડપી ગતિએ ઘટતી જાય છે પરંતુ મૃત્યુદર ધીમે ધીમે ઘટતો જાય છે.

(D) જન્મ અને મૃત્યુના નીચા દરને કારણે વસ્તી વૃદ્ધિ ધીમી છે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (D), (B), (C), (A) (4) (D), (C), (B), (A)

29. **સૂચિ-I** સાથે **સૂચિ-II** મેચ કરો

સૂચિ-I (સ્ટેશન)	**સૂચિ-II (ટ્રાન્સ-કોન્ટિનેન્ટલ રેલવે)**
(A) ચીતા	(I) ઓસ્ટ્રેલિયન ટ્રાન્સ-કોન્ટિનેન્ટલ રેલવે.
(B) વિનીપેગ	(II) યુનિયન અને પેસિફિક રેલવે
(C) બ્રોકન હિલ	(III) ટ્રાન્સ-સાઇબેરીયન રેલવે
(D) શિકાગો	(IV) ટ્રાન્સ-કેનેડિયન રેલવે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(3) (A) – (II), (B) – (I), (C) – (IV), (D) – (III)

(4) (A) – (III), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (I)

30. Arrange the following copper mines in North to South direction :

(A) Alwar

(B) Bhilwara

(C) Khetri

(D) Udaipur

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (B), (D), (C), (A)
(2) (C), (B), (A), (D)
(3) (B), (C), (D), (A)
(4) (C), (A), (B), (D)

31. Arrange the agricultural development of India in chronological order from Independence to the present day :

(A) Green Revolution

(B) Agro-Climatic Planning

(C) Intensive Agricultural District Programme

(D) National Mission for Sustainable Agriculture

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (C), (A), (B), (D)
(2) (B), (C), (D), (A)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (D), (A), (C), (B)

32. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Energy Type)		**List-II (Key Locations/Regions)**
(A)	Nuclear energy	(I)	Gujarat and Rajasthan
(B)	Wind energy	(II)	West Coast of India
(C)	Tidal energy	(III)	Tarapur
(D)	Geothermal energy	(IV)	Manikaran

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (I), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(4) (A) – (II), (B) – (IV), (C) – (III), (D) – (I)

SPACE FOR ROUGH WORK

30. નીચેની તાંબાની ખાણોને ઉત્તરથી દક્ષિણ દિશામાં ગોઠવો.

(A) અલવર

(B) ભીલવાડા

(C) ખેત્રી

(D) ઉદયપુર

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (B), (D), (C), (A)
(2) (C), (B), (A), (D)
(3) (B), (C), (D), (A)
(4) (C), (A), (B), (D)

31. આઝાદીથી વર્તમાન દિવસ સુધી ભારતના કૃષિ વિકાસને કાલક્રમિક ક્રમમાં ગોઠવો.

(A) હરિયાળી ક્રાંતિ

(B) કૃષિ-આબોહવા આયોજન

(C) સઘન કૃષિ જિલ્લા કાર્યક્રમ

(D) ટકાઉ કૃષિ માટે રાષ્ટ્રીય મિશન

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (C), (A), (B), (D)
(2) (B), (C), (D), (A)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (D), (A), (C), (B)

32. **સૂચિ-I** સાથે **સૂચિ-II** મેચ કરો

સૂચિ-I (ઉર્જાનો પ્રકાર)	**સૂચિ-II (મુખ્ય સ્થળો/પ્રદેશો)**
(A) પરમાણુ ઊર્જા	(I) ગુજરાત અને રાજસ્થાન
(B) વિનીપેગ	(II) યુનિયન અને પેસિફિક રેલવે
(C) ભરતી ઊર્જા	(III) તારાપુર
(D) ભૂઉષ્મીય ઊર્જા	(IV) મણિકરણ

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (I), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(4) (A) – (II), (B) – (IV), (C) – (III), (D) – (I)

33. Which of the following statements are correct with respect to land degradation ?

(A) All degraded lands are wasteland.

(B) All degraded lands may not be wasteland, but unchecked process of development may lead the conversion to wasteland.

(C) Land degradation is permanent or temporary decline in productive capacity of the land.

(D) Waterlogged, marshy areas and gullied lands are different types of degraded lands.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (C) and (D) only
(2) (A), (B) and (D) only
(3) (A), (B) and (C) only
(4) (B), (C) and (D) only

34. Identify from the following the statement which is ***not*** correct about the Rhine waterways.

(1) It is navigable for 700 km.

(2) It flows through a rich coalfield and the whole basin has become a prosperous manufacturing area.

(3) Ocean-going vessels can reach upto Cologne.

(4) It connects the industrial areas of Switzerland, France and Russia.

35. Arrange the following states in the descending order of their population density as per Census of India, 2011 :

(A) West Bengal
(B) Uttar Pradesh
(C) Kerala
(D) Tamil Nadu

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (D), (A), (C), (B)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

36. Match **List-I** with **List-II** :

List-I (Type of Town)	**List-II (Example)**
(A) Industrial	(I) Mhow
(B) Commercial	(II) Katni
(C) Transport	(III) Satna
(D) Garrison	(IV) Modinagar

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (IV), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (I)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

SPACE FOR ROUGH WORK

33. જમીનના અધઃપતનના (બગાડ) સંદર્ભમાં નીચેનામાંથી કયું નિવેદન સાચું છે?

(A) તમામ અધોગતિ પામેલી જમીનો ઉજ્જડ જમીન છે.

(B) તમામ અધોગતિ પામેલી જમીન ઉજ્જડ જમીન ન હોઈ શકે, પરંતુ વિકાસની અનિયંત્રિત પ્રક્રિયા ઉજ્જડ જમીનમાં રૂપાંતર તરફ દોરી શકે છે.

(C) જમીનનું અધઃપતન એટલે જમીનની ઉત્પાદક ક્ષમતામાં કાયમી અથવા અસ્થાયી ઘટાડો.

(D) પાણી ભરાયેલા, કાદવવાળાં વિસ્તારો અને ખાડાવાળી જમીનો વિવિધ પ્રકારની અધોગતિગ્રસ્ત જમીનો છે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (C) અને (D) માત્ર
(2) (A), (B) અને (D) માત્ર
(3) (A), (B) અને (C) માત્ર
(4) (B), (C) અને (D) માત્ર

34. નીચે આપેલા નિવેદનોમાંથી ઓળખો, જે રાઇન જળમાર્ગો વિશે સાચું નથી.

(1) તે 700 કિમી સુધી વહાણ ચાલી જઈ શકે એવું છે.

(2) તે સમૃદ્ધ કોલસા ક્ષેત્રમાંથી વહે છે અને સમગ્ર તટપ્રદેશ એક સમૃદ્ધ ઉત્પાદન ક્ષેત્ર બની ગયું છે.

(3) દરિયામાં જતા જહાજો કોલોન સુધી પહોંચી શકે છે

(4) તે સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ, ફ્રાન્સ અને રશિયાના ઔદ્યોગિક વિસ્તારોને જોડે છે.

35. ભારતની 2011ની વસ્તી ગણતરી અનુસાર નીચેના રાજ્યોને તેમની વસ્તી ગીચતાના ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવો.

(A) પશ્ચિમ બંગાળ
(B) ઉત્તર પ્રદેશ
(C) કેરળ
(D) તમિલનાડુ

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (D), (A), (C), (B)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

36. **સૂચિ-I** સાથે **સૂચિ-II** મેચ કરો

સૂચિ-I (નગરનો પ્રકાર)	**સૂચિ-II (ઉદાહરણ)**
(A) ઔદ્યોગિક	(I) મ્હાઉં
(B) વેપારી	(II) કટની
(C) પરિવહન	(III) સતના
(D) ગેરિસન	(IV) મોદીનગર

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) – (IV), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (I)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

37. Identify from the following, the correct statements with reference to the metropolis.

(A) It is often the chief centre or seat of some form of activity.

(B) It could be administrative, commercial or industrial centre.

(C) It generally serves a small hinterland.

(D) It is a very large city or agglomeration of population.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (C) and (D) only
(3) (A), (B) and (C) only
(4) (B), (C) and (D) only

38. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Economic Activity)		**List-II (Example)**
(A)	Quaternary	(I)	Manufacturing
(B)	Secondary	(II)	Mining
(C)	Tertiary	(III)	Taxi services
(D)	Primary	(IV)	Research scientist

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (IV), (B) – (I), (C) – (III), (D) – (II)

(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

39. Identify from the following, the correct statements with reference to oil refineries in India.

(A) Digboi is an example of market-based oil refinery.

(B) Tatipaka Oil Refinery is located in Andhra Pradesh.

(C) Numaligarh Oil Refinery is located in north-east India.

(D) Bina Oil Refinery is located in Madhya Pradesh.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (B) and (C) only
(3) (A), (C) and (D) only
(4) (B), (C) and (D) only

SPACE FOR ROUGH WORK

37. મેટ્રોપોલિસના સંદર્ભમાં નીચેનામાંથી સાચા નિવેદનોને ઓળખો.

(A) તે ઘણીવાર અમુક પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓનું મુખ્ય કેન્દ્ર અથવા કેન્દ્ર હોય છે.

(B) તે વહીવટી, વ્યાપારી અથવા ઔદ્યોગિક કેન્દ્ર હોઈ શકે છે.

(C) તે સામાન્ય રીતે નાના અંતરિયાળ વિસ્તારમાં સેવા આપે છે.

(D) તે ખૂબ મોટું શહેર અથવા વસ્તીનો સમૂહ છે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B) અને (D) માત્ર
(2) (A), (C) અને (D) માત્ર
(3) (A), (B) અને (C) માત્ર
(4) (B), (C) અને (D) માત્ર

38. **સૂચિ-I** સાથે **સૂચિ-II** મેચ કરો

સૂચિ-I (આર્થિક પ્રવૃત્તિ)	**સૂચિ-II (ઉદાહરણ)**
(A) ચતુર્થક	(I) ઉત્પાદન
(B) માધ્યમિક	(II) કખાણકામ
(C) તૃતીયક	(III) ટેક્સી સેવાઓ
(D) પ્રાથમિક	(IV) સંશોધન વૈજ્ઞાનિક

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (IV), (B) – (I), (C) – (III), (D) – (II)

(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

39. ભારતમાં ઓઇલ રિફાઇનરીઓના સંદર્ભમાં નીચેનામાંથી સાચા નિવેદનોને ઓળખો.

(A) દિગબોઈ એ બજાર આધારિત તેલ રિફાઇનરીનું ઉદાહરણ છે.

(B) ટાટીપાકા ઓઇલ રિફાઇનરી આંધ્રપ્રદેશમાં આવેલી છે.

(C) નુમાલીગઢ ઓઇલ રિફાઇનરી ઉત્તર-પૂર્વ ભારતમાં સ્થિત છે.

(D) બીના ઓઇલ રિફાઇનરી મધ્યપ્રદેશમાં આવેલી છે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B) અને (D) માત્ર
(2) (A), (B) અને (C) માત્ર
(3) (A), (C) અને (D) માત્ર
(4) (B), (C) અને (D) માત્ર

40. Identify from the following, the correct statements about transportation in India.

(A) Atal Tunnel passes through Pir Panjal Range.

(B) About 80% Indian Railway track is of metre gauge.

(C) The Inland Waterways Authority was set up in 1986.

(D) Konkan Railway connects Roha in Karnataka to Mangalore in Kerala.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (C) only

(2) (A) and (C) only

(3) (A) and (B) only

(4) (B), (C) and (D) only

Read the given passage carefully and answer the five questions that follow.

Cottage industry is the smallest manufacturing unit. The artisans use local raw materials and simple tools to produce everyday goods in their homes with the help of their family members or part-time labour. Finished products may be for consumption in the same household or for sale in local (village) markets. Capital and transportation do not wield much influence as this type of manufacturing has low commercial significance and most of the tools are devised locally. Some common everyday products produced in this sector of manufacturing include foodstuff, fabrics, mats, containers, tools, furniture, shoes and figurines of wood from the forest, shoes, thongs and other articles from leather, pottery and bricks from clays and stones. Goldsmiths make jewellery of gold, silver and bronze. Some artefacts and crafts are made out of bamboo and wood obtained locally from the forests.

Small scale manufacturing is distinguished from household industries by its production techniques and place of manufacture (a workshop outside the home/cottage of the producer). This type of manufacturing uses local raw materials, simple power-driven machines and semi-skilled labour. It provides employment and raises local purchasing power. Therefore, countries like India, China, Indonesia and Brazil, etc. have developed labour-intensive small scale manufacturing in order to provide employment to their population.

Large scale manufacturing involves a large market, various raw materials, enormous energy, specialised workers, advanced technology, assembly-line mass production and large capital. This kind of manufacturing developed in the last 200 years, in the United Kingdom, Northeastern USA and Europe. Now it has diffused almost all over the world.

SPACE FOR ROUGH WORK

40. ભારતમાં પરિવહન વિશેના સાચા નિવેદનોને નીચેનામાંથી ઓળખો.

(A) અટલ ટનલ પીર પંજાલ રેન્જમાંથી પસાર થાય છે

(B) લગભગ 80 ટકા ભારતીય રેલવે ટ્રેક મીટર ગેજનો છે.

(C) ઇનલેન્ડ વોટરવેઝ ઓથોરિટીની સ્થાપના 1986માં કરવામાં આવી હતી.

(D) કોંકણ રેલવે કર્ણાટકમાં રોહા અને કેરળમાં મેંગ્લોરને જોડે છે

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B) અને (C) માત્ર

(2) (A) અને (C) માત્ર

(3) (A) અને (B) માત્ર

(4) (B), (C) અને (D) માત્ર

આપેલા ફકરાને કાળજીપૂર્વક વાંચો અને પછીના પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

કુટીર ઉદ્યોગ સૌથી નાનો ઉત્પાદન એકમ છે.કારીગરો તેમના પરિવારના સભ્યો અથવા પાર્ટ-ટાઇમ મજૂરની મદદથી તેમના ઘરોમાં રોજિંદા ચીજવસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરવા માટે સ્થાનિક કાચા માલ અને સરળ સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે. તૈયાર ઉત્પાદનો એક જ ઘરમાં વપરાશ માટે અથવા સ્થાનિક (ગ્રામ્ય) બજારોમાં વેચાણ માટે હોઈ શકે છે. મૂડી અને પરિવહનનો વધુ પ્રભાવ નથી કારણ કે આ પ્રકારના ઉત્પાદનનું વ્યાપારી મહત્વ ઓછું છે અને મોટાભાગના સાધનો સ્થાનિક રીતે તૈયાર કરવામાં આવે છે. ઉત્પાદનના આ ક્ષેત્રમાં ઉત્પાદિત કેટલાક સામાન્ય રોજિંદા ઉત્પાદનોમાં ખાદ્ય પદાર્થો, કાપડ, સાદડીઓ, કન્ટેનર, સાધનો, ફર્નિચર, પગરખાં અને જંગલમાંથી લાકડાની મૂર્તિઓ, પગરખાં, થંગ્સ અને ચામડાની અન્ય વસ્તુઓ, માટી અને પથ્થરોમાંથી માટીના વાસણો અને ઇંટો, સુવર્ણકાર સોના, ચાંદી અને કાંસાના ઘરેણાં બનાવે છે. કેટલીક કલાકૃતિઓ અને હસ્તકલાઓ વાંસ અને જંગલોમાંથી સ્થાનિક રીતે મેળવેલા લાકડામાંથી બનાવવામાં આવે છે.

નાના પાયે ઉત્પાદન તેની ઉત્પાદન તકનીકો અને ઉત્પાદનના સ્થળ (ઉત્પાદકના ઘર/કુટીરની બહારની વર્કશોપ) દ્વારા ઘરગથ્થુ ઉદ્યોગોથી અલગ પડે છે. આ પ્રકારના ઉત્પાદનમાં સ્થાનિક કાચા માલ, સરળ શક્તિ સંચાલિત મશીનો અને અર્ધ-કુશળ મજૂરનો ઉપયોગ થાય છે. તે રોજગારી પૂરી પાડે છે અને સ્થાનિક ખરીદ શક્તિમાં વધારો કરે છે. તેથી, ભારત, ચીન, ઇન્ડોનેશિયા અને બ્રાઝિલ વગેરે જેવા દેશો. તેમની વસ્તીને રોજગારી પૂરી પાડવા માટે શ્રમ-સઘન નાના પાયે ઉત્પાદન વિકસાવ્યું છે.

મોટા પાયે ઉત્પાદનમાં વિશાળ બજાર, વિવિધ કાચો માલ, પ્રચંડ ઊર્જા, વિશિષ્ટ કામદારો, અદ્યતન ટેકનોલોજી, એસેમ્બલી-લાઇન સામૂહિક ઉત્પાદન અને મોટી મૂડીનો સમાવેશ થાય છે..આ પ્રકારનું ઉત્પાદન છેલ્લા 200 વર્ષોમાં યુનાઇટેડ કિંગડમ, ઉત્તર-પૂર્વ યુ. એસ. માં વિકસ્યું છે. USA.અને યુરોપ.હવે તે લગભગ આખી દુનિયામાં ફેલાઈ ગયું છે.

41. The small scale manufacturing and the cottage manufacturing are distinguished on the basis of _____ .

Fill in the blank with the correct option.

(1) raw materials

(2) quantity of production

(3) production techniques

(4) scale of profits

42. Which one of the following is ***not*** a feature of small scale manufacturing ?

(1) It engages semi-skilled labour force.

(2) It provides employment and raises local purchasing power.

(3) The artisans produce goods in their homes with the help of their family members or part-time labour.

(4) It is labour intensive manufacturing.

43. From the following, identify the feature of the cottage industry :

(1) Use of advanced technology

(2) Specialized workers

(3) Finished products may be for consumption in the same household

(4) Mass production

44. Large scale manufacturing is ***not*** _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) capital intensive

(2) energy intensive

(3) technology intensive

(4) labour intensive

45. Which of the following is ***not*** a product of cottage industry ?

(1) Mat

(2) Shoes

(3) Car

(4) Basket

SPACE FOR ROUGH WORK

41. નાના પાયે ઉત્પાદન અને કુટીર ઉત્પાદનને _____ ના આધારે અલગ પાડવામાં આવે છે.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) કાચા માલ

(2) ઉત્પાદનનો જથ્થો

(3) ઉત્પાદન તકનીકો

(4) નફાનું પ્રમાણ

42. કયા નાના પાયે ઉત્પાદનની વિશેષતા ***નથી***?

(1) તે અર્ધકુશળ શ્રમબળને રોકે છે

(2) તે રોજગારી પૂરી પાડે છે અને સ્થાનિક ખરીદ શક્તિમાં વધારો કરે છે.

(3) કારીગરો તેમના પરિવારના સભ્યો અથવા પાર્ટ-ટાઇમ મજૂરની મદદથી તેમના ઘરોમાં ચીજવસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે.

(4) તે શ્રમ સઘન ઉત્પાદન છે.

43. નીચેનામાંથી, કુટીર ઉદ્યોગની લાક્ષણિકતા ઓળખો.

(1) અદ્યતન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ

(2) વિશેષ કામદારો

(3) તૈયાર ઉત્પાદનો એક જ ઘરમાં વપરાશ માટે હોઈ શકે છે

(4) મોટાપાયે ઉત્પાદન

44. મોટા પાયે ઉત્પાદન એ _____ નથી.
યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) મૂડી સઘન

(2) ઊર્જા સઘન

(3) સઘન ટેકનોલોજી

(4) સઘન શ્રમ

45. નીચેનામાંથી કયું કુટીર ઉદ્યોગનું ઉત્પાદન નથી?

(1) ચટાઈ

(2) શૂઝ

(3) કાર

(4) બાસ્કેટ

SPACE FOR ROUGH WORK

Read the given passage carefully and answer the five questions that follow.

Jhabua district is located in the westernmost agro-climatic zone in Madhya Pradesh. It is, in fact, one of the five most backward districts of the country. It is characterised by a high concentration of tribal population (mostly Bhils). The people suffer due to poverty which has been accentuated by the high rate of resource degradation, both forest and land. The Watershed Management Programmes funded by both the ministries of "Rural Development" and "Agriculture", Government of India, have been successfully implemented in Jhabua district which has gone a long way in preventing land degradation and improving soil quality. Watershed Management Programmes acknowledge the linkage between land, water and vegetation and attempt to improve livelihoods of people through natural resource management and community participation. In the past five years, the programmes funded by the Ministry of Rural Development alone (implemented by Rajiv Gandhi Mission for Watershed Management) have treated 20 percent of the total area under Jhabua district. The Petlawad block of Jhabua is located in the northernmost part of the district and represents an interesting and successful case of Government-NGO partnership and community participation in managing watershed programmes. The Bhils in Petlawad block, for example, (Sat Rundi hamlet of Karravat village) through their own efforts, have revitalized large parts of Common Property Resources (CPR). Each household planted and maintained one tree on the common property. They also have planted fodder grass on the pasture land and adopted social-fencing of these lands for at least two years. Even after that, they say, there would be no open grazing on these lands, but stall feeding of cattle, and they are thus confident that the pastures they have developed would sustain their cattle in future. An interesting aspect of this experience is that before the community embarked upon the process of management of the pasture, there was encroachment on this land by a villager from an adjoining village. The villagers called the Tehsildar to ascertain the rights on the common land. The ensuing conflict was tackled by the villagers by offering to make the defaulter encroaching on the CPR, a member of their user group and sharing the benefits of greening the common lands/pastures.

SPACE FOR ROUGH WORK

આપેલા ફકરાને કાળજીપૂર્વક વાંચો અને પછીના પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

ઝાબુઆ જિલ્લો મધ્યપ્રદેશના સૌથી પશ્ચિમી કૃષિ-આબોહવા ઝોનમાં આવેલો છે. હકીકતમાં તે દેશના પાંચ સૌથી પછાત જિલ્લાઓમાંથી એક છે.તે આદિવાસી વસ્તી (મોટે ભાગે ભીલો) ની ઊંચી સાંદ્રતા દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે. લોકો ગરીબીને કારણે પીડાય છે, જે વન અને જમીન બંનેમાં સંસાધનોના અધઃપતનના ઊંચા દરને કારણે વધી છે.ભારત સરકારના "ગ્રામીણ વિકાસ" અને "કૃષિ" બંને મંત્રાલયો દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવેલ વોટરશેડ મેનેજમેન્ટ કાર્યક્રમો ઝાબુઆ જિલ્લામાં સફળતાપૂર્વક અમલમાં મૂકવામાં આવ્યા છે, જેણે જમીનના અધઃપતનને રોકવા અને જમીનની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવામાં ઘણી પ્રગતિ કરી છે. વોટરશેડ વ્યવસ્થાપન કાર્યક્રમો જમીન, પાણી અને વનસ્પતિ વચ્ચેના જોડાણને સ્વીકારે છે અને કુદરતી સંસાધન વ્યવસ્થાપન અને સામુદાયિક ભાગીદારી દ્વારા લોકોની આજીવિકા સુધારવાનો પ્રયાસ કરે છે. છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં, એકલા ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવેલ કાર્યક્રમો (રાજીવ ગાંધી મિશન ફોર વોટરશેડ મેનેજમેન્ટ દ્વારા અમલમાં મૂકાયેલા) ઝાબુઆ જિલ્લા હેઠળના કુલ વિસ્તારના 20 ટકા વિસ્તારની સારવાર કરી છે.ઝાબુઆનો પેટલાવડ બ્લોક જિલ્લાના સૌથી ઉત્તરીય ભાગમાં આવેલો છે અને વોટરશેડ કાર્યક્રમોના સંચાલનમાં સરકાર-એનજીઓ ભાગીદારી અને સમુદાયની ભાગીદારીનો એક રસપ્રદ અને સફળ કેસ રજૂ કરે છે. દાખલા તરીકે, પેટલાવડ બ્લોકના ભીલો (કરાવત ગામના સત રુંડી ગામ) એ પોતાના પ્રયાસોથી સામાન્ય સંપત્તિ સંસાધનો (સીપીઆર) ના મોટા હિસ્સાને પુનર્જીવિત કર્યો છે. દરેક પરિવારે સામાન્ય મિલકત પર એક વૃક્ષ રોપ્યું અને તેની જાળવણી કરી..તેમણે ગોચર જમીન પર ઘાસચારાનું વાવેતર પણ કર્યું છે અને ઓછામાં ઓછા બે વર્ષ સુધી આ જમીનોની સામાજિક વાડ અપનાવી છે.તે પછી પણ, તેઓ કહે છે કે, આ જમીનો પર કોઈ ખુલ્લું ચરાઈ નહીં હોય, પરંતુ પશુઓને ખોરાક આપવાનું બંધ કરવામાં આવશે અને તેથી તેમને વિશ્વાસ છે કે તેઓએ વિકસાવેલા ગોચર ભવિષ્યમાં તેમના પશુઓને ટકાવી રાખશે.આ અનુભવનું એક રસપ્રદ પાસું એ છે કે સમુદાય ગોચરના વ્યવસ્થાપનની પ્રક્રિયા શરૂ કરે તે પહેલાં, નજીકના ગામના એક ગામવાસી દ્વારા આ જમીન પર અતિક્રમણ કરવામાં આવ્યું હતું. ગામલોકોએ સામાન્ય જમીન પરના અધિકારોની ખાતરી કરવા માટે તહસીલદારને બોલાવ્યા. ગામલોકો દ્વારા તેમના વપરાશકર્તા જૂથના સભ્ય, સી. પી. આર. પર ડિફોલ્ટરને અતિક્રમણ કરવાની અને સામાન્ય જમીનો/ગોચરને હરિયાળા બનાવવાના લાભોને વહેંચવાની રજૂઆત કરીને આગામી સંઘર્ષનો સામનો કરવામાં આવ્યો હતો.

SPACE FOR ROUGH WORK

46. Petlawad block of Jhabua is located in which part of the district ?

(1) Southernmost

(2) Westernmost

(3) Northernmost

(4) Easternmost

47. Which tribal community has high concentration in the district of Jhabua ?

(1) Bhils

(2) Munda

(3) Santhal

(4) Meena

48. The Watershed Management Programmes, which have been successfully implemented in Jhabua were funded by _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Ministry of Tourism

(2) Ministries of Rural Development and Agriculture

(3) Ministry of Road Transport and Highways

(4) Ministry of Tribal Affairs

49. Which among the following was ***not*** used by Bhils to revitalise Common Property Resources ?

(1) Plantation of fodder grass

(2) Plantation of trees

(3) Open grazing

(4) Social-fencing

50. Jhabua district is located in which agro-climatic zone of Madhya Pradesh ?

(1) Northernmost

(2) Southernmost

(3) Easternmost

(4) Westernmost

SPACE FOR ROUGH WORK

46. ઝાબુઆનો પેટલવાડ બ્લોક જિલ્લાના કયા ભાગમાં આવેલો છે?

(1) સૌથી દક્ષિણમાં

(2) સૌથી પશ્ચિમી

(3) સૌથી ઉત્તરે

(4) સૌથી પૂર્વીય

47. ઝાબુઆ જિલ્લામાં કયા આદિવાસી સમુદાયની વસ્તી વધારે છે?

(1) ભિલ્સ

(2) મુંડા

(3) સંથાલ

(4) મીના

48. ઝાબુઆમાં સફળતાપૂર્વક અમલમાં મુકાયેલા વોટરશેડ મેનેજમેન્ટ પ્રોગ્રામ્સને _____ દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું.

યોગ્ય વિકલ્પ સાથે ખાલી જગ્યા ભરો.

(1) પ્રવાસન મંત્રાલય

(2) ગ્રામીણ વિકાસ અને કૃષિ મંત્રાલયો

(3) માર્ગ પરિવહન અને ધોરીમાર્ગ મંત્રાલય

(4) આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલય

49. સામાન્ય સંપત્તિ સંસાધનોને પુનર્જીવિત કરવા માટે ભિલ્સ દ્વારા નીચેનામાંથી કયો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો ન હતો

(1) ઘાસચારાનું વાવેતર

(2) વૃક્ષોનું વાવેતર

(3) ખુલ્લું ચરાઈ

(4) સામાજિક-ફેન્સીંગ

50. ઝાબુઆ જિલ્લો મધ્યપ્રદેશના કયા કૃષિ-આબોહવા ક્ષેત્રમાં આવેલો છે?

(1) સૌથી ઉત્તરે

(2) સૌથી દક્ષિણમાં

(3) સૌથી પૂર્વીય

(4) સૌથી પશ્ચિમી

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

Read carefully the following instructions :

8. No candidate will be allowed to leave the OMR Answer Sheet blank. If any OMR Answer Sheet is found blank, it shall be crossed by the Invigilator with his/her signature, mentioning “Cancelled” on it.

9. Do not tear or fold any page of the Test Booklet and OMR Answer Sheet.

10. Candidates are advised to ensure that they fill the correct particulars on the OMR Answer Sheet, i.e., Application No., Roll No., Test Booklet No., Name, Mother’s Name, Father’s Name and Signature.

11. In case of any discrepancy in any question between English and Hindi/Regional language version, the English version will be considered as the final version for evaluation.

12. Rough work is to be done in the space provided for this purpose in the Test Booklet only.

13. The answers will be evaluated through electronic scanning process. Incomplete or incorrect entries may render the OMR Answer Sheet invalid.

14. Candidates are advised not to fold or make any stray marks on the OMR Answer Sheet. Use of Eraser, Nail, Blade, White Fluid/Whitener, etc., to smudge, scratch or damage in any manner the OMR Answer Sheet during examination is strictly prohibited. Candidature and OMR Answer Sheet of candidates using Eraser, Nail, Blade or White Fluid/Whitener to smudge, scratch or damage in any manner shall be cancelled.

15. There will be one copy of OMR Answer Sheet i.e., the Original Copy. After the examination is over, the candidate shall hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator. The candidate can take away the Test Booklet after the examination is over. If the candidate does not hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator and goes away with the OMR Answer Sheet, his/her candidature shall be cancelled and criminal proceedings shall also be initiated against him/her.

16. Candidates are advised strictly not to carry handkerchief, any mobile phone, any type of watch, belt or wear ornaments like ring, chain, ear-ring, etc., electronic or communication device, pen, pencil, eraser, sharpener and correction fluid to the Examination Centre. If any candidate is found possessing any such item, he/she will not be allowed to enter the examination centre. Possession of a mobile phone or any other aiding material as mentioned above by the candidate in the examination room will be treated as a serious violation and it may lead to cancellation of the candidature and debarring him/her from future examinations.

17. If a candidate violates any instructions or shows any indiscipline or misbehaviour, appropriate action will be taken including cancellation of candidature and debarring from future examinations.

18. Use of electronic/manual calculator is **not** allowed.

નીચેની સૂચનાઓ કાળજીપૂર્વક વાંચો :

8. કોઈપણ ઉમેદવારને OMR આન્સર શીટ ખાલી રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. જો કોઈ OMR આન્સર શીટ ખાલી જોવા મળે છે. નિરીક્ષક દ્વારા OMR આન્સર શીટ સહી સાથે ક્રોસ કરવામાં આવશે, તેના પર "રદ કરેલ" નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે.
9. ટેસ્ટ પુસ્તિકા અને OMR આન્સર શીટના કોઈપણ પાનાને ફાડશો નહીં અથવા ફોલ્ડ કરશો નહીં.
10. ઉમેદવારોને સુનિશ્ચિત કરવાની સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ OMR આન્સર શીટ, i.e., અરજી નંબર. રોલ નંબર, ટેસ્ટ પુસ્તિકા નંબર, નામ, માતાનું નામ, પિતાનું નામ પર સાચી વિગતો ભરે છે. નામ અને સહી.
11. અંગ્રેજી અને હિન્દી/પ્રાદેશિક ભાષા સંસ્કરણ વચ્ચેના કોઈપણ પ્રશ્નમાં કોઈપણ વિસંગતતાના કિસ્સામાં, અંગ્રેજી સંસ્કરણને મૂલ્યાંકન માટે અંતિમ સંસ્કરણ તરીકે ગણવામાં આવશે.
12. માત્ર ટેસ્ટ પુસ્તિકામાં આ હેતુ માટે આપવામાં આવેલ જગ્યામાં જ રફ વર્ક કરવાનું છે.
13. જવાબોનું મૂલ્યાંકન ઈલેક્ટ્રોનિક સ્કેનિંગ પ્રક્રિયા દ્વારા કરવામાં આવશે. અપૂર્ણ અથવા ખોટી એન્ટ્રીઓ OMR આન્સર શીટને અમાન્ય રેન્ડર કરી શકે છે.
14. ઉમેદવારોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ OMR આન્સર શીટ પર ફોલ્ડ ન કરે અથવા કોઈ અપ્રિય ગુણ ન બનાવે. ઇરેઝર, નેઇલ, બ્લેડ, સફેદ પ્રવાહી/વ્હાઇટનર વગેરેનો ઉપયોગ પરીક્ષા દરમિયાન OMR આન્સર શીટને કોઈપણ રીતે સ્મજ કરવા, ખંજવાળવા અથવા નુકસાન પહોંચાડવા માટે સખત પ્રતિબંધિત છે. ઇરેઝર, નેઇલ, બ્લેડ અથવા વ્હાઇટ ફ્લુઇડ/વ્હાઇટનરનો ઉપયોગ કરીને કોઇપણ રીતે દાગ, ખંજવાળ અથવા નુકસાન પહોંચાડનાર ઉમેદવારોની ઉમેદવારી અને OMR આન્સર શીટ રદ કરવામાં આવશે.
15. OMR આન્સર શીટ એટલે કે મૂળ નકલની એક નકલ હશે. પરીક્ષા પૂરી થયા પછી, ઉમેદવારે નિરીક્ષકને OMR આન્સર શીટ સોંપવી. પરીક્ષા પૂરી થયા પછી ઉમેદવાર ટેસ્ટ પુસ્તિકા લઈ શકે છે. જો ઉમેદવાર નિરીક્ષકને OMR આન્સર શીટ ન સોંપે અને OMR આન્સર શીટ લઈને જતો રહે, તો તેની/તેણીની ઉમેદવારી રદ કરવામાં આવશે અને તેની સામે ફોજદારી કાર્યવાહી પણ શરૂ કરવામાં આવશે.
16. ઉમેદવારોને સખત સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ રૂમાલ, કોઈપણ મોબાઈલ ફોન, કોઈપણ પ્રકારની ઘડિયાળ, પટ્ટો અથવા આભૂષણો જેમ કે વીંટી, સાંકળ, કાનની વીંટી વગેરે, ઈલેક્ટ્રોનિક અથવા કોમ્યુનિકેશન ડિવાઈસ, પેન, પેન્સિલ, ઈરેઝર, શાર્પનર અને સુધારક સાથે ન રાખવા. પરીક્ષા કેન્દ્રમાં પ્રવાહી. જો કોઈ ઉમેદવાર પાસે આવી કોઈ વસ્તુ હોય તો તેને પરીક્ષા કેન્દ્રમાં પ્રવેશવા દેવામાં આવશે નહીં. પરીક્ષા ખંડમાં ઉમેદવાર દ્વારા ઉપર જણાવ્યા મુજબ મોબાઈલ ફોન અથવા અન્ય કોઈપણ સહાયક સામગ્રી રાખવાને ગંભીર ઉલ્લંઘન તરીકે ગણવામાં આવશે અને તેને કારણે ઉમેદવારી રદ થઈ શકે છે અને તેને ભવિષ્યની પરીક્ષાઓમાંથી પ્રતિબંધિત કરી શકાય છે.
17. જો ઉમેદવાર કોઈપણ સૂચનાઓનું ઉલ્લંઘન કરે છે અથવા કોઈપણ અનુશાસન અથવા ગેરવર્તણૂક બતાવે છે, તો ઉમેદવારી રદ કરવા અને ભવિષ્યની પરીક્ષાઓમાંથી દૂર કરવા સહિત યોગ્ય પગલાં લેવામાં આવશે.
18. ઇલેક્ટ્રોનિક/મેન્યુઅલ કેલ્ક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી **નથી.**